

УДК 027.021:025.34(477.83-25)“18/193”

ОПРАЦЮВАННЯ ФОНДІВ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК ЛЬВОВА (кінець ХІХ – 30-ті роки ХХ ст.) ТА СТВОРЕННЯ ДОВІДКОВОГО АПАРАТУ ДЛЯ НИХ: ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

Наталія КУНАНЕЦЬ

*Науково-технічна бібліотека Національного університету “Львівська політехніка”,
вул. Професорська, 1, м. Львів, МСП, 79000, Україна, тел. (032) 258-21-28,
ел. пошта: n_kunan@yahoo.com*

Розглянуто різноманітні методики опрацювання фондів наукових бібліотек Львова кінця ХІХ – 30-х років ХХ ст. Довідковий апарат більшості з них переважно складався з інвентарного, алфавітного, а подекуди і систематичного каталогів. При наявності фінансової можливості бібліотеки публікували каталоги своїх фондів. Для уніфікації процесу опрацювання фондів майже для кожного підвиду наукових бібліотек розроблялися методичні рекомендації та правила. У рекомендаціях враховувалася цінність фондів та встановлювалася пріоритетність при їх опрацюванні, перевагу надавали книжковим виданням, а також тим, що надійшли шляхом придбання.

Ключові слова: наукова бібліотека, опрацювання фондів, каталог, Львів.

Систематична робота над створенням каталогів вимагає виконання низки планованих та взаємопов'язаних заходів, серед яких опрацювання видань, своєчасне поповнення каталогів новими описами на нові надходження, їх редагування. Кожна із складових забезпечує інформативність каталогу. Більшість наукових бібліотек Львова досліджуваного періоду мали алфавітний, а деякі – систематичний каталоги. В залежності від фахової підготовки бібліотечного персоналу урізноманітнювалася форма каталогів. У невеликих книгозбірнях каталоги мали форму списку, згодом список реорганізувався в окремий зошит. Із зростанням фондів зошити скріплювалися в книгу. Каталоги деяких наукових бібліотек відрізняються високою бібліографічною культурою. Зокрема, про це свідчать збережені у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника (далі – ЛННБУ) каталоги бібліотек НТШ, Закладу Осолінських, Баворовських та музею Дідушицьких. При наявності фінансової можливості бібліотеки публікували каталоги своїх фондів. Проте, на відміну від Східної України, у бібліотеках Галичини це не було поширеним явищем¹. Поява перших друкованих каталогів фондів бібліотек припадає на 80-ті роки ХІХ ст.²

¹ Заяць Л. С. Друковані каталоги бібліотек Центральної і Східної України (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.): історико-типологічний аналіз // *Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника*. – Львів, 2000. – Вип. 7/8. – С. 23–43.

² Каталог наукових праць і статей вчителів середніх шкіл, які зберігалися в Центральній державній педагогічній бібліотеці м. Львова // Центральний державний історичний архів України у Львові (далі – ЦДАІЛ України), ф. 179, оп. 5, спр. 304, арк. 1–54; Каталог Центральної Педагогічної Бібліотеки при Товаристві В[заїмна] п[оміч] у[країнського] у[чительства] // *Учительське слово*. – 1927. – Ч. 5. – С. 26–32.

Наукові бібліотеки Львова наприкінці XIX – на початку XX ст. використовували у своїй роботі різноманітні методики опрацювання фондів. Головний відділ товариства “Просвіта” рекомендував бібліотекарям замовити і використовувати як poradnik у практичній роботі підручник Вальтера Гофманна “Die Praxis der Bücherei”³, що містить основи бібліотечної справи. Пізніше було видано переклад українською мовою окремих найважливіших частин цього підручника⁴ та перевидано книгу Степана Сірополка “Короткий курс бібліотекознавства”⁵.

Для нових працівників бібліотеки Народного дому А. Генсьорський склав “Настановлення для новопоставленого бібліотекаря Інститута Народного дома”. Це була технологічна інструкція, що регламентувала основні засади роботи в бібліотеці. Більша частина постулатів цього документу торкалася опрацювання видань, складання бібліографічних описів, застосування кріпосної розстановки книг, ведення інвентарної книги тощо. Для складання бібліографічних описів на каталожних картках використовувалися німецькі правила бібліографування⁶. Бібліографічні описи на видання склалися під надзаголовком, що містив “ключ” (ключове слово). Сам “ключ” формувався із прізвища автора чи першого іменника назви твору. Видання при записі до інвентарної книги розбивалися на формати, що характерне для великих сучасних бібліотек. Ці настанови мали позитивні і негативні моменти.

Для уніфікації опрацювання фондів бібліотеки НТШ І. Кривецький розробив методичні рекомендації та правила, яких були зобов’язані дотримуватися всі бібліотекарі, що здійснювали опрацювання книжок. У рекомендаціях враховано цінність фондів бібліотеки та встановлено пріоритетність при їх опрацюванні. Згодом член товариства З. Кузеля⁷, який студював у Відні бібліотечний фах⁸, розробив докладну інструкцію каталогування книг⁹. Для бібліотек студентських товариств він написав методичний посібник “Ціль і значіння студентських (кружкових) бібліотек”¹⁰.

У Головній бібліотеці товариства “Просвіта” весь фонд бібліотеки відразу ж опрацьовувався і розкривався у алфавітному та систематичному каталогах¹¹. Відбувалося повторне опрацювання мало використовуваних та непрофільних видань, відібраних з основного фонду.

У бібліотеці НТШ проводилося поступове опрацювання фондів, причому цей процес повторювався неодноразово і найефективніше відбувався у 1894–1896 рр.¹²,

³ Hofmann W. *Die Praxis der Bücherei: Ein Ratgeber für die Einrichtung und Verwaltung kleiner volkstümlicher Bücherei.* – Leipzig: Verlag von Quelle u. Meyer, 1926. – 91 s.

⁴ Порадник для бібліотекарів // *Бюлетин філії товариства “Просвіта” в Дрогобичі для читалень “Просвіти” міста й повіту Дрогобича.* – 1939. – Ч. 5. – С. 1.

⁵ Сірополко С. *Короткий курс бібліотекознавства: Історія, теорія та практика бібліотечної справи.* – Львів: Накл. Фонду “Учітеся, брати мої”, 1924. – 127 с.

⁶ ЦДІАЛ України, ф. 130, оп. 1, спр. 815, арк. 3.

⁷ Дорошенко В. Професор д-р Зенон Кузеля як бібліограф // *Збірник на пошану Зенона Кузеля.* – Париж; Нью-Йорк; Мюнхен; Торонто; Сідней, 1962. – С. 89.

⁸ Там само.

⁹ Ляницька Л. І. Українка НТШ як джерело національної бібліографії // *Бібліотека НТШ: Книги і люди: Матеріали круглого столу.* – Львів, 1996. – С. 68.

¹⁰ Кузеля З. *Ціль і значіння студентських (кружкових) бібліотек.* – Львів, 1910. – 9 с.

¹¹ Бібліотека і позичальня товариства у Львові // *Звіт діяльності товариства “Просвіта” у Львові за час від 8.IV. 1913 до 31.XII. 1929 року.* – Львів: Накл. т-ва “Просвіта”, 1921. – С. 91.

¹² Кривецький І. Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка у Львові // *Літературно-науковий вістник.* – 1905. – Т. 31. – С. 152–157.

коли бібліотекою керували О. Маковей (1893–1894)¹³ та М. Грушевський (1895)¹⁴. Опрацювання фондів у цей період здійснювали Л. Коренець, М. Вороний, К. Паньківський¹⁵. Вони розпочали створення карткового каталогу, зосереджуючи увагу на точному відображенні фонду. Стан опрацювання фондів добре охарактеризував М. Павлик у звіті від 28 лютого 1898 р.: “Я обняв бібліотеку 1.Х.1897 р. і найперше взявся за її ревізію. Тривала вона понад 1 місяць, бо для браку інвентарного каталогу і пляну бібліотеки треба було виймати з шаф книжки та списувати замічене. Я вважав відповідним скасувати той порядок і завести новий, тоє так, аби книжки були поміщені в шафі по порядку, за номером, при чому всі томи чи випуски якого твору мусіли бути прикупі під тим самим номером... При тому я мусів наклеювати и написувати на книжки етикетки з номером, списувати хиби бібліотеки, списувати книжки до оправи та робити переміни в каталогу картковим і записувати нові книжки і вдоволяти читачів обох * бібліотек”¹⁶. Іншими словами, М. Павлик здійснював рекаталогізацію фондів, покладаючись на своє бачення цього процесу. З осені 1897 р. він продовжив роботу із складання алфавітного карткового каталогу, який відзначався дворядністю¹⁷.

Картковий каталог бібліотеки НТШ постійно поповнювався новими картками (*див. Додаток*), які написали кілька поколінь бібліотекарів НТШ, що згодом стали відомими діячами культури та науки, – М. Павлик, І. Кривецький, В. Дорошенко, К. Малицька, М. Яцків, М. Деркач¹⁸. Бібліотекарі НТШ докладали максимум зусиль, щоб розкрити в каталозі псевдоніми авторів, правильно зазначити видавництва, книжкові серії, походження раритетних книжок; зазначити наявність автографів видатних діячів.

Після Першої світової війни і наступних подій визвольної боротьби фонди бібліотеки опинилися в хаотичному стані, пропали всі рахунки, статистичні відомості та реверси^{**}, загубилася частина каталожних карток і ціла низка аркушів із неопрацьованого тому інвентаря, а також поточна періодика. Фонди довелося знову опрацьовувати, впорядковувати у новому приміщенні. Звезені неопрацьовані видання, дублети, часописи та дрібні друки, що тимчасово зберігалися у різних міських сховищах, розмістили в окремій кімнаті.

Але одному бібліотекарю, що в 1916 р. був у штаті бібліотеки, не під силу було здійснити детальне опрацювання такого великого масиву видань у складних побутових умовах та відсутності опалення¹⁹. У цей же період розпочалося опрацювання бібліотеки та архіву І. Франка, що нараховували 6983 номери²⁰. Для встановлення лакун

¹³ ЦДІАЛ України, ф. 309, оп. 1, од. зб. 20, арк. 2.

¹⁴ Там само. – Од. зб. 21, арк. 2; од. зб. 33, арк. 26 зв.

¹⁵ Кривецький І. Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка у Львові... – С. 153.

* Бібліотеки НТШ і “Просвіти” знаходилися в одному приміщенні.

¹⁶ ЦДІАЛ України, ф. 309, оп. 1, од. зб. 802, арк. 1–2.

¹⁷ Кривецький І. Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка у Львові... – С. 154.

¹⁸ Каталог дублетів бібліотеки НТШ у Львові. Т. 1: А–К // ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 1, оп. 2, од. зб. 168. – 122 арк.; Каталог дублетів бібліотеки НТШ у Львові. Т. 2: Л–Я // Там само. – Од. зб. 169. – 172 арк.; Каталог дублетів бібліотеки НТШ. 1930 рр. // Там само. – Ф. 9, оп. 2, од. зб. 1985. – 135 арк.; Картковий каталог цієї ж колекції [рукописів бібліотеки НТШ] // Там само. – Ф. 1, оп. 2, од. зб. 166. – 576 арк.; Каталог рукописів бібліотеки НТШ у Львові. 1930 рр. // Там само. – Ф. 9, оп. 2, од. зб. 2865. – 200 арк.; Картотека рукописної колекції НТШ, складена за алфавітом авторів і назв // Там само. – Ф. 1, оп. 2, од. зб. 167. – 586 арк.

** Частина бланка читацького замовлення, що залишалася на місці позиченої книжки.

¹⁹ Дорошенко В. *Стан бібліотеки в рр. 1914–1920*. – Львів, 1921. – 82 с.

²⁰ Там само.

у фондї його звїряли з інвентарним та алфавітним каталогом, що сприяло поточному редагуванню алфавітного каталогу, поповненню його відсутніми картками, а також відновленню втрачених аркушів інвентарної книги. Після опрацювання книжкового фонду розпочалося редагування каталогу періодичних видань²¹. Опрацювання рукописного фонду здійснював І. Кревецький, оскільки лише він міг оцінити втрати воєнного періоду. Після опрацювання великого масиву видань, що зберігався у бібліотеці тривалий час у стосах, І. Кревецькому вдалося віднайти частину рукописів, що у звіті В. Дорошенка за 1915–1920 рр. подавалися як втрачені²².

Після завершення роботи із рукописним фондом, картографічні матеріали 1920 р. було виділено в окремий фонд “Архів карт і ілюстрацій”²³, який став основою для створення у 1933–1934 рр. картографічного відділу бібліотеки НТШ²⁴. До цього відділу передали і картографічну частину музейного зібрання. Розпочалося створення окремого каталогу на весь фонд картографічного відділу, проте накопичення неопрацьованих нових надходжень змусило працівників бібліотеки перервати цю роботу, яку продовжили лише 1936 р.²⁵

Через відсутність кадрового забезпечення у бібліотеці майже до 1930 р. залишався неопрацьованим масив літератури, що надходив після 1914 р.: там були й рукописні матеріали²⁶. Лише з 1926 р. керівництву НТШ вдалося збільшити персонал бібліотеки до чотирьох осіб, з початку 1928 р. – до шести, а з 1930 р. – до семи осіб. Таким чином, у 1928 р. штат бібліотеки досяг передвоєнного періоду, що сприяло налагодженню роботи з каталогізації бібліотечних фондів.

Так, з 1928 р. під керівництвом і за безпосередньої участі І. Кревецького активізувалася робота з опрацювання рукописних фондів бібліотеки, впорядковано опис архівів УГА і УСС, взято під охорону архів уряду УНР (до його передачі у розпорядження митрополита Андрія Шептицького)²⁷.

М. Деркач створила каталог та інвентарі²⁸ рукописного фонду бібліотеки НТШ замість тимчасового реєстру рукописних фондів²⁹. Каталог рукописного фонду містив описи одиниць зберігання, сформовані у декілька тематичних груп: старослов’янські, українські й іншомовні рукописні книги, особові архіви, архіви установ, тематичні підбірки, поодинокі документи³⁰. До кінця 1937 р. було опрацьовано 1100 документів рукописного фонду. З 1938 р. М. Деркач розпочала укладання каталогу документів з архіву І. Франка, які були оправлені у 500 папок. Цей каталог тривалий час служив путівником по рукописних фондах зібрання письменника. У цей же період вона у співпраці з М. Возняком опрацьовала та уклала каталог книжкової частини зібрання письменника. У 1938–1939 рр. було завершено роботу над опрацюванням фондів бібліотеки НТШ, що відображено у центральному (генеральному) та систематичному каталогах.

²¹ Дорошенко В. Стан бібліотеки в рр. 1914–1920. – Львів, 1921. – 82 с.

²² Там само. – С. 76.

²³ *Хроніка НТШ*. – 1920. – Ч. 63/64. – С. 110.

²⁴ Там само. – 1935. – Ч. 72. – С. 33.

²⁵ Там само. – 1939. – Ч. 74. – С. 64.

²⁶ Дорошенко В. *Стан бібліотеки в рр. 1914–1920...*

²⁷ *Хроніка НТШ*. – 1932/34. – Ч. 72. – С. 36–37.

²⁸ Деркач М. Рукописний відділ філії Бібліотеки Академії наук УРСР у Львові // НБУВ НАН України, Інститут архівознавства, ф. 244, оп. 1, од. зб. 19, арк. 26–28.

²⁹ ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 1, оп. 2, од. зб. 101, 102.

³⁰ Картковий каталог рукописної колекції [бібліотеки НТШ] // Там само. – Од. зб. 166. – 576 арк.; Картотека рукописної колекції НТШ, складена за алфавітом авторів і назв // Там само. – Од. зб. 167. – 586 арк.

На думку директора бібліотеки Народного дому А. Генсьорського, для досягнення високого статусу бібліотеки необхідна “наукова організація як самої бібліотеки, так і виконуваної у ній діяльності”³¹. Фонди бібліотеки Народного дому опрацьовувалися впродовж тривалого часу від перших днів заснування книгозбірні до відкриття для обслуговування читачів. Спеціалістів, які займалися б опрацюванням фондів бібліотеки, що весь час поповнювалися, прийняти на роботу не вдалося, хоча комісія “Народного дому” про це ухвалила відповідне рішення у 1856 р. Справа залишалася на тому ж рівні і в 1868 р., коли новозасноване товариство “Народний дім у Львові” стало власником бібліотеки. Бібліотечні працівники постійно змінювалися, що не сприяло налагодженню якісного опрацювання її фондів. Управою Народного дому періодично виділялися кошти для оплати праці запрошених для цієї роботи фахівців, особливо з університетської книгозбірні³². Лише під час значної скрути бібліотеці доводилося відмовлятися від їх послуг. Проте всі ці зусилля не давали очікуваних результатів. Великий масив книжкових фондів потребував систематичної роботи з опрацювання та каталогізації, а такої можливості у українських наукових бібліотек не було. Можливо, саме тому згодом багато часу витрачалося на каталогізацію.

На кінець 1900 р. у бібліотеці Народного дому було опрацьовано 26193 назв у 47757 примірниках³³. Лише 1902 р. там закінчили повне опрацювання фондів бібліотеки, що нараховувала 80 тис. томів і розташовувалася у десяти кімнатах³⁴. Під час Першої світової війни процес опрацювання було перервано, у цей період мова могла йти лише про певні аспекти збереження фондів та їх обліку.

У 1920–1921 рр. продовжувався процес опрацювання фондів бібліотеки та формування алфавітних карткових каталогів, які розташувалися у 160 скриньках: з них 33 скриньки містили картки з відомостями про видання з загального фонду слов’янськими мовами, 55 – про видання латинським шрифтом, фонд бібліотеки Бажанського, одна скринька – про періодичні видання основного фонду та Музею Петрушевича. Каталог книг Музею Петрушевича розташовувався у 22 скриньках для карток на кириличні видання та 27 – на латинські. Каталог, що містив інформацію про зібрання атласів, географічних карт, фотографій, описаних кирилицею, розташовувався у трьох скриньках, латиною – у шести, рукописів та стародруків – по одній скриньці, на документи Музею Косовського – сім скриньок, старий картковий каталог “Музею Петрушевича” – одна, на видання інших тематичних груп – одна скринька³⁵. У каталогах спершу до карток з описами кирилических видань розставлялися картки на видання латинським шрифтом, якщо, на думку бібліотекаря, вони за змістом належали до слов’янських³⁶; описи виконувалися довільно, часто застосовувалася транслітерація, що значно ускладнювало пошук. Згодом проведено редагування каталогів, вилучено картки на книги латиною в окремий каталог, складено описи, що містили вичерпні відомості про видання. Робота з редагування каталогів здійснювалася лише бібліотекарем Народного дому, оскільки через відсутність коштів довелося відмовитися від послуг запрошених фахівців. У 1921 р. вдалося здійснити рекаталогізацію п’яти каталожних скриньок

³¹ ЦДІАЛ України, ф. 130, оп. 1, спр. 774, арк. 79–84.

³² Барвинський Б. А. Бібліотека і музеї “Народного Дома” съ 1 января 1920 г. по 1 июля 1921 г. // *Вѣстникъ Народного Дома*. – 1921. – Ч. 1. – С. 26.

³³ Барвинський Б. *Бібліотека і музеї “Народного дому” у Львові. 1849–1919 рр.* – Львів, 1920. – С. 37.

³⁴ Кривецький І. Бібліотека “Народного дому” у Львові // *Літературно-науковий вістник*. – Львів, 1905. – Кн. II. – С. 135–136.

³⁵ Барвинський Б. *Бібліотека і музеї “Народного дому” у Львові...* – С. 39.

³⁶ Там само. – С. 43.

карток з описами слов'яно-руських та чотирьох скриньок з картками на латинські видання. Цього ж року відредаговано каталог на фонд атласів, географічних карт, брошур, рисунків, фотографій та ін. В цілому проведено редагування 19 скриньок каталогу, в процесі цієї роботи написано майже 3500 відсилкових карток³⁷. Бібліотекар, зосереджуючи свою увагу на редагуванні каталогів, все ж завершив укладання тимчасового алфавітного карткового каталогу видань, що надійшли у 1918 р., та розпочав формування на основі інвентарних книг повного алфавітного карткового каталогу. У 1921 р. завдяки старанням доктора Б. Барвінського фонд бібліотеки було впорядковано. Проводилося опрацювання рукописів та документів бібліотеки та колекції під назвою “Музей А. С. Петрушевича”³⁸, а згодом передбачалося здійснити “наукову систематизацію згідно з вимогами сучасного бібліотекознавства”³⁹.

У 1927 р. бібліотекар Народного дому зробив аналітичний розпис статей “Сборника Академии Наук” (200 карток) для формування бібліографічної картотеки, яка налічувала понад 200 позицій. У цьому ж році продовжувалося редагування каталогів, зокрема, розписано на окремі картки відомості про видання товариств, що були раніше об’єднані на одній картці (понад 150 карток)⁴⁰.

У 1927 р. на фонд бібліотеки Народного дому створено хронологічно-алфавітний каталог, що нараховував 3 000 карток, розташованих у п’яти скриньках: дві на видання кирилицею і три – латиною⁴¹. Всередині розділів (століть) видання розташовувалися за алфавітом. У 1932–1933 рр. головна увага бібліотекарів Народного дому була зосереджена на редагуванні каталогів та виправленні помилок, допущених при опрацюванні книжкових видань у попередні роки. Це мусили робити тому, що виникали труднощі при пошуку необхідних видань через необумовлене використання попередніми бібліотекарями опису під колективним автором чи винесення в надзаголовок “зборних титулів – гасел”, таких як “Ставропігія, Матиця, Послання” або ж “кличів” (прізвище автора або перший іменник заголовку або ж взагалі прізвище видавця)⁴². Траплялися випадки, коли одна і та сама книга описувалася по різному, і, відповідно, картки на неї стояли в каталозі у різних місцях. Результатом цієї роботи стало створення інформативного алфавітного карткового каталогу. Видання, що були неправильно описані, рекаталоговізовано з проставлянням необхідних відміток у інвентарі. Це дало

³⁷ Барвинский Б. А. *Бібліотека и музеи “Народнаго Дома”*... – С. 26–32.

³⁸ Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 1: А–В // ЛІННБУ, відділ рукописів, ф. 2, оп. 2, од. зб. 630. – 28 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 2: Г // Там само. – Од. зб. 631. – 39 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 3: Д–Й // Там само. – Од. зб. 632. – 44 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 4: К // Там само. – Од. зб. 633. – 37 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 5: Л–М // Там само. – Од. зб. 634. – 48 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 6: Н–О // Там само. – Од. зб. 635. – 28 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 7: П // Там само. – Од. зб. 636. – 38 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 8: Р–С // Там само. – Од. зб. 637. – 42 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 9: Т–Ч // Там само. – Од. зб. 638. – 31 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 10: Ш–Я // Там само. – Од. зб. 639. – 26 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 11: В–Н // Там само. – Од. зб. 640. – 33 арк.; Картковий каталог збірки А. С. Петрушевича з колекції Народного дому. Т. 12: О–Z // Там само. – Од. зб. 641. – 29 арк.

³⁹ Изъ жизни “Народнаго Дома” въ 1921 г. // *Вѣстникъ “Народнаго дома”*. – 1921. – С. 20.

⁴⁰ Отчет о занятіях в бібліотеках и музеях НД с 1.04.1927 по 1.09.1929 (манускрипт листок І–Х) // ЦДІАЛ України, ф. 130, оп. 1, од. зб. 775, арк. 7.

⁴¹ Там само.

⁴² Звіт про роботу бібліотеки за 1932 і 33 р. // Там само. – Од. зб. 778, арк. 1.

можливість виявити і виділити в окремий фонд дублети. Для покращення умов зберігання брошур, оскільки їх сусідство з виданнями великих форматів сприяло “частковому зникненню чи знищенню”⁴³, було здійснено рекаталогізацію цих видань (понад 6940 примірників) з присвоєнням нових топографічних (розстановочних) шифрів, одночасно вносилися відповідні відмітки у каталоги. Багато часу займало редагування каталогу на фонд дублетів, оскільки в процесі цієї роботи звірялися відомості, подані на картці з самим виданням і вносилися необхідні виправлення в бібліографічний опис на картці та в інвентарну книгу⁴⁴.

Поряд із цим здійснювалося опрацювання архівних матеріалів⁴⁵, спеціалізованих видань (437 од. зб. нотних видань, 3771 од. зб. географічних карт). Їх також виокремлювали з основного фонду і розміщували окремо, із проставлянням на каталожних картках відповідних відміток. У 1927 р. розпочато створення книжкового інвентарного каталогу на рукописний фонд (до цього часу існував лише картковий). Впродовж 1927 р. було сформовано шість рукописних фондів та продовжувалося опрацювання документів з архівів Д. Вінцьковського, Петра і Якова Головацьких, П. Бажанського, Б. Дідицького, “Галицько-руської матиці”⁴⁶.

У 1931 р. А. Генсьорський розпочав науковий опис стародруків, оскільки попереднє опрацювання здійснювалося неповно. Деякі бібліографічні описи на каталожних картках не містили відомостей про вихідні дані, а часом зазначалися неправильно. Пошук відсутніх на книзі даних здійснювався за бібліографічними джерелами. Таким чином було опрацьовано 400 видань⁴⁷. При цьому вдалося “відкрити” такі книги, про існування яких в бібліотеці важко було навіть думати”⁴⁸.

У 1932–1933 рр. багато часу зайняла робота з рекаталогізації періодичних видань. Наслідком її стало зведення під один топографічний шифр номерів одного й того ж видання (60 назв газет, 140 назв журналів). Складність цієї роботи полягала в необхідності “розібратися в назвах, що часто змінювалися, і способах публікації одного і того ж видання”⁴⁹. Наприклад, для впорядкування лише одного комплексу видань Товариства ім. Качковського, директор бібліотеки, що мав значний досвід практичної роботи в бібліотеці витратив півтора місяці⁵⁰: з каталогу було вилучено 3449 непотрібних карток, змінено топошифри (сигли) 12 тис. примірників, написано 200 відсилкових карток, внесено відповідні зміни в інвентарну книгу, зменшено примірниковість томів у основному фонді та вилучено у дублетний⁵¹, що також потребувало внесення змін до каталогів та інвентарної книги.

За 1932–1933 рр. відредаговано 22 скриньки алфавітного каталогу, що містили 15 тис. карток, виправлено описи на 3000 картках, написано до 600 відсилкових⁵². На нові надходження та неопрацьовані видання складено основний опис на 1738 картках та 738 відсилкових, які відразу ж розставили в алфавітний каталог.

⁴³ Звіт про роботу бібліотеки за 1932 і 33 р. // ЦДАЛ України, ф. 130, оп. 1, од. зб. 778, арк. 2.

⁴⁴ Звіт про роботу бібліотеки за 1929 і 1930 рр. // Там само. – Од. зб. 776, арк. 1.

⁴⁵ Матеріали інвентарного опису рукописів бібліотеки Народного дому у Львові // ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 2, оп. 1, од. зб. 629. – 725 арк.

⁴⁶ Отчет о занятиях в библиотеках и музеях НД с 1.04.1927 по 1.09.1929 (манускрипт листок I–X) // ЦДАЛ України, ф. 130, оп. 1, од. зб. 775, арк. 7.

⁴⁷ Звіт про роботу бібліотеки за 1931 р. // Там само. – Од. зб. 777, арк. 1.

⁴⁸ Там само.

⁴⁹ Звіт про роботу бібліотеки за 1932 і 33 р. // Там само. – Од. зб. 778, арк. 3.

⁵⁰ Там само.

⁵¹ Там само.

⁵² Там само.

Опрацювання фонду бібліотеки **Ставропігійського інституту** розпочалося ще за часів перебування бібліотеки під опікою братства. У цей період замість каталогів на фонд братської бібліотеки склалися інвентарні описи, які виконували облікову та довідкову функції. З часом описи ускладнювалися, у них подавалося все більше відомостей про книгу: місце друку, характеристика основи (пергамент, шкіра), розмір (формат), опис оправи із зазначенням особливостей (наявність золотарської). Зокрема, у інвентарі 1581 р. Острозька біблія описана таким чином: “Библия Острозского друку в червономъ аксамитѣ, осмами нарожницами, двома клавзулами срибными украшена, тую даль за спасеніе свое отецъ Василій Боярскій, настоятел нашей церкви, при погребѣ сына”⁵³. У інвентарі 1619 р.⁵⁴ відомості подавалися за розділами: “Книги”, “Книги церковные”, “Книги грецкіе”, “Книги латинскіе”, “Книги полскіе”. У інвентарі подавалися книги і рукописи, часто без уточнення. Подавалися назви та кількість деяких книг, особливо самого братства “Кграмматик грецких звязаных семь”, “Кграмматик кгрецких невязаных немало”, “Псалтырка друку лвовского на пулдесту” – три примірники, “Мелетія святѣйшаго книжечка на осмеринѣ друкованая”, “Часословъ Лвовского друку на осмеринѣ”, “Книжок о воспитаніи чадъ”⁵⁵, але інформація про книги не завжди була повною, що ускладнювало їх ідентифікацію. Відомості про формат зазначалися таким чином – “великая”, “ин кварто”, “Друку великого на десту”, “на осмеринѣ” та ін. Місце створення переважно подавалося прикметником – “Острожского друку”, “Крилоское”, “друку Стрятиского”, “Праского”, “Лвовского”, “Кіевского”, “Виленская”. Час написання характеризувався – “старая”, “старая, барзо лихая”. Матеріал визначався – пергамент або папір. Характеристика письма та орнаментациі зазначалася при описі рукописів, що були розкішно оздоблені. У деяких випадках подавалися відомості про оздоблення оправи – “в простой оправе”, “красно оправная”, “двома клавзулами срибными украшена” та інші особливості. У наступних інвентарях 1624, 1637, 1688 рр. про деякі книги відомості відсутні, але вони доповнювалися новими позиціями. Після переходу братської бібліотеки у власність Ставропігійського Інституту фонд бібліотеки впорядкував професор І. Шараневич, детально описав Іван Кривецький⁵⁶, звертаючи особливу увагу на найдавніші рукописи та стародруки.

У 1939 р. бібліотеці **Національного закладу Оссолінських** всі фонди були опрацьовані та заінвентаризовані. Інформацію про них подавали карткові алфавітний та систематичний каталоги. У бібліотеці був і головний каталог, недоступний для читачів (службовий)⁵⁷. Картки для каталогів були великого розміру і склалися за алфавітом прізвищ авторів у коробки, спеціально для них зроблені, тому вони мали назву “пуделкових (коробкових) каталогів”.

Та все ж слід відзначити, що робота над створенням каталогів на фонд бібліотеки Закладу Оссолінських розгорталася надзвичайно повільно, оскільки щоразу виникали перешкоди. Описи кириличних видань здійснювалися транслітерацією, що

⁵³ Цит. за: Крип’якевич І. Каталог бібліотеки львівської Ставропігії з 1619 р. // *Українська книга*. – 1937. – Ч. 7–8. – С. 159.

⁵⁴ *Архивъ Юго-Западной Россіи*. – Кіевъ, 1904. – Ч. І. – Т. ХІІ. – С. 7–14.

⁵⁵ Крип’якевич І. Каталог бібліотеки львівської Ставропігії з 1619 р... – С. 160–161.

⁵⁶ Там само. – С. 157–166.

⁵⁷ Каталог книг бібліотеки “Оссолінеуму”, складений К. Й. Гітлером, в алфавітному порядку в рр. 1812–1813 // ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 54, оп. 4, од. зб. 53/1. – 315 арк.; од. зб. 53/2. – 235 арк.; од. зб. 53/3. – 222 арк.; од. зб. 53/4. – 218 арк.; од. зб. 53/5. – 364 арк.; од. зб. 53/6. – 328 арк.; од. зб. 53/7. – 218 арк.; од. зб. 53/8. – 218 арк.; од. зб. 53/9. – 237 арк.; од. зб. 53/10. – 240 арк.; од. зб. 53/11. – 302 арк.; од. зб. 53/12. – 254 арк.; од. зб. 53/13. – 286 арк.

ускладнювало пошук. Після того, як 1834 р. австрійська поліція знайшла у фонді бібліотеки заборонені видання, представники влади вилучили з неї всі каталоги, які так і не повернули згодом⁵⁸. Працівникам бібліотеки довелося відновлювати каталожні картки на весь фонд.

На ремонт та добудову будинку бібліотеки витрачалися значні кошти з щорічного бюджету закладу, тому на власне бібліотечні справи видатки були мізерними, що сповільнювало процес впорядкування та каталогізації фондів. Проте 1844 р. завершили складання інвентарного каталогу і розпочали створення алфавітного та систематичного каталогів. Через два роки алфавітний каталог було сформовано. Робота над створенням систематичного каталогу на старий масив фонду тривала до 1870 р. Потім здійснювалося редагування карткових каталогів, розпочалося складання систематичного каталогу на музейні фонди. З 1872 р. було продовжено перервану роботу з формування каталогів, що сприяло введенню в науковий обіг великої кількості видань. З 1918 р. розпочався процес удосконалення каталогів бібліотеки. Для каталожних карток стали використовувати бібліографічний опис, розроблений Владиславом Вислоцьким. Згодом Є. Куркова вдосконалила методику каталогізації таким чином, щоб каталожна картка містила не лише інформацію для читачів, а й повні бібліографічні відомості про видання.

У книгозбірні спершу створили рекомендаційний систематичний каталог видань із гуманітарних дисциплін, а згодом К. Шайноха розробив схему⁵⁹ і організував систематичний каталог⁶⁰ на весь фонд. Передбачалося створення предметного каталогу⁶¹. Поряд із цим складалися списки та каталоги видань різної тематики⁶². Скла-

⁵⁸ Fischer A. *Ossolineum*. – Lwów, 1917. – S. 36.

⁵⁹ Схема реального каталогу загальних знань [бібліотеки “Оссолінеуму”] // ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 54, оп. 4, од. зб. 375. – 27 арк.; План каталогу книг бібліотеки “Оссолінеуму”, складений К. Шайнохою. 1856 // Там само. – Од. зб. 225. – 23 арк.

⁶⁰ Матеріали до складання реального каталогу. Пропозиції щодо предметного каталогу. 1880–1882 // Там само. – Оп. II, од. зб. 92. – 23 арк.

⁶¹ Там само; Тематичний каталог книг бібліотеки “Оссолінеуму” // Там само. – Оп. 4, од. зб. 275. – 91 арк.

⁶² Тематичні описи літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”]: I. Енциклопедії, словники; II. Бібліографія, геральдика, генеалогія; III. Дипломи, палеотипи // Там само. – Од. зб. 381. – 16 арк.; Тематичні описи літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”]: I. Архівознавство, бібліотекознавство, книгознавство; II. Каталоги бібліотек і архівів // Там само. – Од. зб. 382. – 14 арк.; Тематичні описи літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”]: I. Загальна і спеціальна бібліографія; II. Списки анонімів, псевдонімів 30-х років XX ст. // Там само. – Од. зб. 383. – 18 арк.; Тематичні описи літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”]: I. Польська література, монографії, порівняльна характеристика авторів // Там само. – Од. зб. 384. – 15 арк.; Тематичні описи літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”]: Історія Польщі, джерела: а) загальні, б) акти-листи, в) хроніки-пам’ятки // Там само. – Од. зб. 385. – 18 арк.; Тематичні описи літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”]: Історія Польщі: а) загальна, б) історіографія, в) хроніки; г) історія місцевостей // Там само. – Од. зб. 386. – 11 арк.; Тематичні описи літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”]: Каталог [бібліотеки “Оссолінеуму”] Розділи “Наука про мистецтво” // Там само. – Од. зб. 54/3. – 110 арк.; Каталог [бібліотеки “Оссолінеуму”]: Розділи “Письменство, література” // Там само. – Од. зб. 54/4. – 132 арк.; Каталог книг [бібліотеки “Оссолінеуму”] польською мовою // Там само. – Од. зб. 55. – 18 арк.; Каталог книг [бібліотеки “Оссолінеуму”] (теологія, історія, політика, література) // Там само. – Од. зб. 57. – 26 арк.; Історія Польщі: а) загальна, б) історіографія, в) хроніки; г) історія місцевостей // Там само. – Од. зб. 387. – 29 арк.; Тематичні описи літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”]: Історія Польщі: а) історія костюла, б) історія устрою і права, в) соціальна і економічна історія // Там само. – Од. зб. 388. – 15 арк.; Тематичні описи літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”]: Зарубіжна література [бібліотеки “Оссолінеуму”]: I. загальне опрацювання; II. класичні літератури; III. Романські літератури; IV. Германські літератури; V. Слов’янські літератури, інші літератури. 30 рр. XX ст. // Там само. – Од. зб. 389. – 30 арк.; Список літератури з історії Польщі у фондах бібліотеки “Оссолінеуму” // Там само. – Од. зб. 391. – 24 арк.; Історія польської літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”] // Там само. – Од. зб. 392. –

далися каталоги на масиви видань із колишніх приватних книгозбірень, зокрема, зберігся каталог науково-економічних книг з бібліотеки Скшинських⁶³, Ф. Вальчака⁶⁴, в окремому каталозі узагальнено інформацію про придбані та подаровані⁶⁵ бібліотеці видання⁶⁶.

Кожен читальний зал мав каталоги на свій підручний фонд⁶⁷. У цей же період було сформовано картковий каталог рукописів, який підготував до друку Войцех Кентшинський⁶⁸. К. Тишковський спільно з С. Інглотом розробив інструкцію з наукового опрацювання рукописних матеріалів, яка згодом застосовувалася в бібліотеці. Окремі картотеки⁶⁹ склали на фонд інкунабул та періодичні видання⁷⁰.

Зібрання гравюр з фонду книгозбірні Павліковських, що увійшло до складу бібліотеки Оссолінеумських, було опрацьоване колишнім власником та розкладене у папки однакового розміру. Кожна папка містила 150 картонок, на кожній з яких наклеєно одну або дві гравюри. Переважно гравюри розклеювалися на картонки відповідно до їх розмірів. Папки розташовувалися у шафках як книжки.

У 1916–1918 рр. після виокремлення із загального фонду дублетних видань сформували каталог на цей масив видань, який сприяв налагодженню широкого обміну з іншими установами⁷¹. У 1924 р. К. Тишковський опрацював весь рукописний фонд і завів на нього інвентарну книгу⁷², сформував каталог⁷³ та картотеку⁷⁴.

---

20 арк.; Тематичний список літератури з мовознавства і теорії літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”] // Там само. – Од. зб. 393. – 13 арк.; Тематичний список літератури з мовознавства і теорії літератури [бібліотеки “Оссолінеуму”]: тексти польських авторів // Там само. – Од. зб. 394. – 3 арк.; Каталог богословських книг бібліотеки “Оссолінеуму” // Там само. – Од. зб. 54/1. – 124 арк.; Каталог книг бібліотеки “Оссолінеуму”. Розділ “Наука права” // Там само. – Од. зб. 54/2. – 83 арк.

⁶³ Каталог науково-економічних книг бібліотеки Скшинських, переданих “Оссолінеуму”. XIX // Там само. – Од. зб. 355. – 107 арк.

⁶⁴ Предметно-тематичний каталог книг бібліотеки Ф. Вальчака, переданих до бібліотеки “Оссолінеуму” у 1908 р. // Там само. – Од. зб. 308а. – 34 арк.

⁶⁵ Каталог книг, закуплених до бібліотеки “Оссолінеуму” або дарованих. 1840–1846 рр. // Там само. – Од. зб. 77. – 14 арк.; Картотека з описом бібліотеки “Оссолінеуму” // Там само. – Оп. 5, од. зб. 72. – 8820 арк.

⁶⁶ Каталог книг і друкув, набутих бібліотекою “Оссолінеуму” // Там само. – Оп. 4, од. зб. 79. – 10 арк.

⁶⁷ Каталог творів наукових (горішньої) читальні “Оссолінеуму” // Там само. – Од. зб. 273. – 37 арк.; Алфавітний каталог книг читальні “Оссолінеуму” // Там само. – Од. зб. 274. – 15 арк.; Реєстрація випозичених читачами бібліотеки “Оссолінеуму” книг. 1885 р. // Там само. – Од. зб. 123. – 64 арк.; Реєстрація алфавітна книг читальні “Оссолінеуму” // Там само. – Од. зб. 128. – 24 арк.; од. зб. 129. – 20 арк.; Каталог читальні “Оссолінеуму” (алфавітний) 1864 р. // Там само. – Од. зб. 130. – 12 арк.; од. зб. 131. – 14 арк.; од. зб. 132. – 24 арк.; од. зб. 133. – 10 арк.; од. зб. 134. – 16 арк.; Тематичний каталог книг наукового змісту горішньої читальні “Оссолінеуму” // Там само. – Од. зб. 135. – 16 арк.; Каталог книг горішньої читальні “Оссолінеуму”. 1897 р. // Там само. – Од. зб. 136. – 65 арк.; Каталог книг горішньої читальні “Оссолінеуму” для старшої молоді // Там само. – Од. зб. 137. – 66 арк.; Каталог підручної бібліотеки [“Оссолінеуму”] // Там само. – Оп. 5, од. зб. 65. – 55 арк.; Картотека з описом рукописів бібліотеки “Оссолінеуму” // Там само. – Од. зб. 69. – 6840 арк.

⁶⁸ Kętrzyński W. *Katalog rękopisów biblioteki Ossolińskich*. – Lwów, 1881. – Т. 1. – 760 s.; Lwów, 1886. – Т. 2. – 782 s.; Lwów, 1898. – Т. 3. – 649 s.

⁶⁹ Матеріали до картотеки інкунабулів бібліотеки “Оссолінеуму” та бібліотеки Понінських, зібрав Є. Барвінський (додано книгу: Пулковській, Двєсце найстарших інкунабулів. – Краків, 1887) // ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 54, оп. II, од. зб. 58. – 239 арк.

⁷⁰ Реєстрація періодичних видань [бібліотеки “Оссолінеуму”] // Там само. – Оп. 5, од. зб. 78. – 736 арк.

⁷¹ Duplety Ossolineum i innych lwowskich bibliotek // Maresz B. *Ze Lwowa do Katowic: Przedwojenne księgozbiory lwowskie i kresowe w Bibliotece Śląskiej*. – Katowice, 2002. – S. 23–34.

⁷² Реєстрація рукописних матеріалів відділу рукописів [бібліотеки “Оссолінеуму”]. 1929, 1931 // ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 54, оп. 5, од. зб. 68. – 110 арк.

⁷³ Каталог рукописів [бібліотеки “Оссолінеуму”] // Там само. – Од. зб. 63. – 280 арк.

Фонд бібліотеки фундації В. Баворовського було каталогізовано вже після смерті власника у 1894 р. Опрацювання та інвентаризацію фондів здійснювали під керівництвом Юзефа Коженювського. Впорядкування фондів відбувалося рівномірно, відразу після їх надходження⁷⁵, часом використовувалася методика, створена попереднім власником⁷⁶.

Бібліографічні описи на каталожних картках⁷⁷ на фонд цієї бібліотеки формувалися за зразком найкращих французьких бібліотек⁷⁸. Каталоги склалися на певні масиви фонду бібліотеки⁷⁹, зокрема, рукописи збірки Чернецьких, Купчинського, інституту історії мистецтва Львівського університету, колекцію нумізматики, фонд періодичних видань. Збереглися каталог рукописів⁸⁰, які опрацювали Е. Нагановський, Р. Котуля і д-р А. Єнджейовська, галузеві каталоги⁸¹, а також каталог дипломів, створений Т. Урбанським⁸².

Опрацювання фонду бібліотеки Природознавчого музею Дідушицьких розпочалося не відразу. Потребу в каталозі усвідомили дещо пізніше, і лише тоді Юзефу Лозінському було доручено роботу над першим каталогом фондів бібліотеки⁸³. У 1860 р. він створив хронологічний список рукописних документів з фонду бібліотеки. Після розподілу фонду на відділи – польський, латинський, німецький та французький – у 1899 р. створено новий каталог на кожен розділ фонду⁸⁴. Проте через відсутність достатнього кадрового забезпечення здійснювалося опрацювання лише “найважливіших” нових надходжень. Згодом було створено каталоги колекцій карт і автографів⁸⁵. Разом із тим, варто підкреслити, що опрацювання фондів цієї бібліотеки здійснювалася не фахівцями і надзвичайно спонтанно. Зокрема, у вересні 1899 р. для інвентаризації фонду бібліотеки музею Дідушицьких запросили з Львівського університету професора-хіміка Броніслава Радзішевського⁸⁶. Згодом, у 1903 р. за розпорядженням директора музею Мар’яна Ломницького зоолог Павел Ян Мазурек⁸⁷ розпочав

⁷⁴ Картотека з описом рукописів бібліотеки “Оссолінеуму” // ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 54, оп. 5, од. зб. 70. – 7200 арк.; од. зб. 71. – 10530 арк.

⁷⁵ Матеріали, що стосуються діяльності бібліотеки [Баворовського] за 1938 р. // Там само. – Ф. 204, од. зб. 54. – 254 арк.

⁷⁶ Чернетки каталогу бібліотеки Стауп К., що перейшла до бібліотеки Баворовського // Там само. – Од. зб. 2. – 83 арк.

⁷⁷ Матеріали (каталоги, інвентарні описи, твори образотворчого мистецтва). 1843–1879 // Там само. – Од. зб. 1. – 91 арк.

⁷⁸ Kotula R. *Biblioteka Wiktora Baworowskiego we Lwowie*. – Lwów, 1926. – S. 6.

⁷⁹ Каталоги бібліотеки [Баворовського] (а) рукописів збірки Чернецьких; б) Купчинського; в) інституту історії мистецтва Львівського університету; г) нумізматики; д) періодичних видань (1906–1939)) // ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 204, од. зб. 19. – 680 арк.

⁸⁰ Опис рукописів на картках [бібліотеки Баворовського] // Там само. – Од. зб. 56. – 169 арк.

⁸¹ Каталоги (погалузеві) бібліотеки Баворовського // Там само. – Од. зб. 36. – 114 арк.

⁸² Duplety Ossolineum i innych lwowskich bibliotek... – S. 33.

⁸³ Панських І. І. Наукова бібліотека державного природознавчого музею НАН України // *Наукові записки Державного природознавчого музею*. – Львів, 2003. – Т. 18. – С. 30.

⁸⁴ Каталог польської літератури у фондах Поторицької бібліотеки // ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 45, оп. 3, од. зб. 1871. – 204 арк.; Каталог книг латинських і грецьких у фондах Поторицької бібліотеки // Там само. – Од. зб. 1872. – 35 арк.; Каталог французьких книг у фондах Поторицької бібліотеки // Там само. – Од. зб. 1873. – 76 арк.; Каталог книг різного змісту з анотаціями про вміщені у них ілюстрації у фондах Поторицької бібліотеки // Там само. – Од. зб. 1875. – 26 арк.; Каталог підручної бібліотеки у фондах Поторицької бібліотеки // Там само. – Од. зб. 1874. – 70 арк.

⁸⁵ Каталоги колекції карт і автографів Поторицької бібліотеки // Там само. – Од. зб. 1870. – 90 арк.

⁸⁶ Karolczak K. *Dzieduszyccy. Dzieje rodu. Linia poturzycko-zarzecka*. – Kraków, 2001. – 332 s.

⁸⁷ Sprawozdania Muzeum. 1899–1913 гг. // Наукова бібліотека Державного природознавчого музею, фонд рукописів, ф. 1, оп. 1, спр. 23. – 162 с.

створення так званого блок-карткового каталогу*. З 1915 р. цю роботу продовжував відомий польський ентомолог Адам Красуцький⁸⁸, який до 1922 р. обіймав посаду бібліотекаря. У 1922–1939 рр. блок-картковий каталог розділу “Геологія” складав відомий польський геолог і палеонтолог Юзеф Семірадський.

Картковий каталог рукописного фонду створювався впродовж 1900–1910 рр., але весь фонд він так і не охопив⁸⁹. Після запрошення на посаду бібліотекаря М. Заячківської, яка мала значний досвід бібліотечної роботи, було складено алфавітний каталог рукописів, відредаговано хронологічний каталог рукописних документів та опрацьовано весь рукописний фонд книгозбірні. Одиниці зберігання рукописних документів розкладали в окремі папки.

Одночасно створювали систематичні⁹⁰ та тематичні⁹¹ каталоги на кожен масив фонду бібліотеки. У 1920 р. М. Заячківська захворіла і звільнилася, тож бібліотека залишилася без фахового керівника. У 1922 р. справу М. Заячківської продовжила запрошена на роботу до бібліотеки Я. Вжоскувна. Саме вона створила нову інвентарну книгу. Пізніше бібліотекою керував Р. Котуля, а посаду бібліотекаря обійняв бібліотекознавець – Мар’ян дес Логес. Новий бібліотекар розпочав усувати недоліки, що були в організації довідкового апарату бібліотеки, створювати нові каталоги, повторно опрацьовувати фонд з використанням новітніх методик. Згодом М. дес Логес вніс значні зміни у розстановку фондів, що викликало необхідність внесення відповідної інформації до існуючих каталогів.

Фонд бібліотеки “Студіону” було зафіксовано лише у картковому топографічному (інвентарному) каталозі⁹². На картках, що збереглися у ЦДІАЛ, проставлено штамп книгозбірні. Каталог, як свідчать архівні джерела, у 1940 р. нараховував 5000 карток⁹³. Частина видань, що надійшла до бібліотеки “Студіону” з приватної книгозбірні Андрея Шептицького, опрацював Б. Барвінський ще в книгозбірні митрополита⁹⁴.

Фонд **Міської публічної бібліотеки** накопичувався достатньо інтенсивно, його не встигали відразу ж інвентаризувати та опрацьовувати. Приватні книгозбірні, що надходили до бібліотеки, мали свої довідкові апарати; їх спершу і використовували для пошуку необхідних видань. Не всі зібрання, що перейшли у власність бібліотеки, мали досконалі інвентарі та карткові каталоги, створені самими власниками, не всі колекціонери опрацьовували свої фонди повністю, дехто лише розкривав основний їх вміст з галузі колекціонерських вподобань. Через постійне поповнення фонду великою кількістю видань, повністю фонди бібліотеки були опрацьовані та заінвентаризовані лише 1920 р. Із фонду виділили значний відсоток дублетів, які ще багато років чекали на опрацювання.

* Невеликі аркуші паперу з описами книг, розташовані за алфавітом окремими прошнурованими блоками.

⁸⁸ Sprawozdania Muzeum. 1903–1907 гг. // Наукова бібліотека Державного природознавчого музею, фонд рукописів, ф. 1, оп. 1, спр. 25. – 118 с.

⁸⁹ Збірка факсимільних старих друків і рукописів у фондах Поторицької бібліотеки // ЛІННБУ, відділ рукописів, ф. 45, оп. 3, од. зб. 1886. – 58 арк.

⁹⁰ Систематичний каталог польських книг, виданих по 1830 рік, а також книг на німецькій і французькій мовах у фондах Поторицької бібліотеки // Там само. – Од. зб. 1876. – 138 арк.

⁹¹ Тематичний каталог польських книг у фондах Поторицької бібліотеки // Там само. – Од. зб. 1877. – 57 арк.

⁹² ЦДІАЛ України, ф. 577, оп. 1, спр. 10, арк. 1.

⁹³ Там само. – Арк. 6–14.

⁹⁴ Чернетка листа Б. Барвінського до митрополита А. Шептицького // ЛІННБУ, відділ рукописів, ф. 11, спр. 3882, арк. 4.

Для прискорення процесу опрацювання фондів міська влада виділила кошти для залучення фахівців, що сформували каталог фондів книгозбірні та завели інвентарну книгу, до якої було записано архівні матеріали та нові надходження до 1916 р. Ця книга нараховувала 7430 позицій⁹⁵. Цей масив видань було опрацьовано та створено на них картковий каталог. Інвентаризацію та опрацювання фондів бібліотеки на наукових закладах згідно з вимогами бібліотечної техніки розпочали 20 червня 1938 р. Спочатку опрацьовували книги, а згодом періодику. Робота проводилася під безпосереднім керівництвом Станіслава Рахваля та ще кількох кваліфікованих працівників гміни. Крім того, опрацювання фондів протягом п'яти місяців здійснювали чотири бібліотечні фахівці, які пройшли підготовку в Закладі ім. Оссолінських. У листопаді 1938 р. фонди та довідковий апарат на них вже були у стані, придатному до використання читачами.

Опрацювання фондів, організація довідкового апарату на них (алфавітного та систематичного каталогів) вважалось одним із найважливіших напрямків діяльності бібліотеки **університету**, яка розпочалась у другій половині 1787 р. До кінця року була повністю опрацьована і відкрита для користувачів колекція П. Н. Гареллі. Систематична праця над опрацюванням фондів бібліотеки тривала до 1792 р.

Робота з опрацювання фондів бібліотеки стала інтенсивнішою у 1837–1848 рр. З 1852 р. працівники бібліотеки зосередилися на створенні карткових інвентарного (загального) та кріпосного (шафового) каталогів, на основі яких згодом було складено систематичний каталог. Ця робота потребувала багато зусиль, проте справа швидко просувалася вперед, незважаючи на невеликий штат бібліотеки. У другій половині 1853 р. праця над створенням каталогів на наявний масив фонду наближалася до завершення, проте формування і вдосконалення алфавітного карткового каталогу тривало впродовж всього періоду діяльності бібліотеки. У 1885 р. було створено картковий алфавітний каталог та систематичну картотеку нумізматичної колекції.

Розподіл фонду на десять розділів відповідно до галузей знань дав можливість створення якісного систематичного каталогу. Згодом було внесено зміни у алфавітний каталог і змінено структуру генерального каталогу⁹⁶.

Після впорядкування та інвентаризації фонду рукописів, яке здійснила А. Єнджеївська, розпочалася робота над каталогом манускриптів, що містив 671 позицію. Б. Барвінський опрацьовував інкунабули, а 1912 р. підготував друкований каталог цього зібрання⁹⁷.

У 1924/1925 р. директор бібліотеки університету Р. Котуля розробив “Інструкцію з організації алфавітних каталогів наукових бібліотек”, яку міністерство освіти Польщі затвердило як регламентуючу для бібліотек вищих навчальних закладів⁹⁸. Опрацьовувати бібліотечні фонди допомагали запрошені з інших бібліотек фахівці. Їхня допомога спрямовувалася в першу чергу на опрацювання дублетів. З 1937 р. директор бібліотеки університету П. Рибіцький започаткував систематичну роботу з упорядкування та опрацювання фонду дублетів⁹⁹. На них теж склали алфавітний каталог. В цілому було “skatalogowano, zinwentaryzowano”¹⁰⁰ 14000 дублетів.

⁹⁵ Badecki K. Biblioteka miejska // *Publiczne biblioteki lwowskie: Zarys dziejow* / pod red. L. Bernackiego. – Lwów, 1926. – S. 60.

⁹⁶ Jędrzejowska A. Biblioteka uniwersytetu imienia Jana Kazimierza // *Publiczne biblioteki lwowskie...* – S. 29–43.

⁹⁷ Barwiński B. *Katalog inkunabulów Biblioteki Uniwersytetu we Lwowie*. – Lwów, 1912.

⁹⁸ Biblioteka // *Kronika uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie za rok szkolny 1924/25. Stanowiąca sprawozdanie Rectora i Dziekanów* / zestawili rector w roku szkolnym 1924/25 prof. Dr. W. Sieradzki. – Lwów, 1925. – S. 134.

⁹⁹ Dublety Ossolineum i innych lwowskich bibliotek... – S. 23–34.

¹⁰⁰ Jędrzejowska A. Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie // *Przegląd Biblioteczny*. – 1927. – S. 150.

До 1874 р. фонди бібліотеки **Львівської політехніки** не були впорядкованими, що ускладнювало користування ними. Починаючи з 1877 р., її бібліотекарі створили довідково-бібліографічний апарат на фонд¹⁰¹. Одночасно із веденням карткових каталогів підготували до друку і видали 1894 р. перший том систематичного каталогу на книжковий фонд бібліотеки.

З 1901 р бібліотека **Аграрної академії** у Дублянах розпочала роботу над створенням каталогів, згодом у ній функціонували алфавітний, систематичний та каталог іноземної літератури.

У бібліотеці **Богословської Академії** довідковий апарат на фонд створювали студенти, що займали посаду бібліотекаря. Але несистематична робота й не фахові бібліотекарі-студенти не сприяли професійному опрацюванню фондів. Прийнятий на посаду бібліотекаря Я. Чума створив алфавітний каталог, сформувавши картки за прізвищами авторів. У 1936 р. у Варшаві Я. Чума взяв участь у міжнародному з'їзді бібліотекарів, на якому йшло обговорення “нових вказівок щодо реорганізації бібліотеки на зразок Заходу, особливо Північної Америки” та розглядався “новий спосіб каталогування (децимальний)”¹⁰². Під впливом резолюцій з'їзду було створено систематичний каталог на весь фонд книгозбірні.

Весь фонд бібліотеки **Національного музею** було опрацьовано і висвітлено в алфавітному каталозі, який нараховував 6000 карток. Рукописний фонд цієї бібліотеки, зокрема рукописну спадщину М. Павлика, опрацьовувала М. Деркач¹⁰³.

Система карткових каталогів на фонд **Військової бібліотеки** складена за системою Ліпманна¹⁰⁴. У бібліотеці існувало три каталоги: інвентарний, алфавітний картковий¹⁰⁵ та систематичний (алфавітно-предметний покажчик до нього створено у Центральній військовій бібліотеці). Крім того було організовано каталоги мап, підручного фонду та часописів. Поряд з цим регулярно складалися списки нових надходжень до бібліотеки¹⁰⁶. Для працівників бібліотеки були створені службові каталоги замовлених видань, що продовжуються, а також дублетів. Для закріплення основних алгоритмів роботи з каталогами уклали технологічну інструкцію¹⁰⁷.

Дещо складнішою була ситуація, що склалася із створенням довідкового апарату на фонди бібліотек фахових товариств. Короткі згадки про ці бібліотеки не завжди містили відомості про створення каталогів. Невідомо, чи, сформувавши невеликий фонд, бібліотекарю **Українського лікарського товариства** вдалося створити до нього довідковий апарат. Подібна ситуація в бібліотеках **Польського музичного товариства**, **Польського товариства опіки над творами мистецтва та культури**. У бібліотеці **Польського правничого товариства** був топографічний (інвентарний) картковий каталог. У бібліотеці **Крайового археологічного товариства** діяв алфавітний каталог на її фонд¹⁰⁸. Бібліотека **Польського товариства природознавців**

¹⁰¹ Боровик Р. Науково-технічний бібліотеці Державного університету “Львівська політехніка” – 150 років // *Вузівська бібліотека: Історія. Теорія. Досвід роботи.* – Львів, 1994. – Вип. 3. – С. 92.

¹⁰² Колянковський М. Про долю бібліотеки Богословської Академії // *Світильник істини: Джерела до історії Української католицької богословської академії у Львові. 1928–1929–1944: 3 нагоди її 50-літнього ювілею.* – Торонто; Чикаго, 1983. – Ч. 3. – С. 524.

¹⁰³ Вальо М. А. Марія Дем'янівна Деркач. До 100-річчя від дня народження (1896–1971) // *Записки ЛНБ ім. В. Стефаніка.* – Львів, 1995. – Вип. 3. – С. 73.

¹⁰⁴ Kozłowski A. Biblioteka wojskowa // *Publiczne biblioteki lwowskie...* – S. 65.

¹⁰⁵ Головний каталог книг // ЛННБУ, відділ рукописів, ф. 196, од. зб. 1. – 558 арк.

¹⁰⁶ Список нових надходжень книг та періодичних видань // Там само. – Од. зб. 16. – 8 арк.

¹⁰⁷ Інструкція та методичні поради по користуванню каталогом // Там само. – Од. зб. 8. – 22 арк.

¹⁰⁸ *Statut Lwowskiego towarzystwa archeologicznego krajowego we Lwowie.* – Lwów, 1876. – S. 7.

ім. Коперніка мала три карткових каталоги: алфавітний, інвентарний хронологічний, два друковані алфавітні – рукописів та книг. Бібліотека **Польського філософського товариства** формувала алфавітні – друкований (томовий) та картковий, інвентарний хронологічний каталоги. Бібліотеки **Аптекарьського товариства, Польського політехнічного товариства** після впорядкування і опрацювання фондів створили на них детальні алфавітні каталоги. У бібліотеці **Богословського наукового товариства** каталогізація книг здійснювалася за прізвищами авторів; таке опрацювання пройшли всі видання.

Важким, тривалим і не завжди вдалим був процес опрацювання фондів бібліотек студентських товариств. На фонд бібліотеки гуртка інженерів товариства **“Основа”**, складалися лише інвентарні списки¹⁰⁹. У 1876 р. бібліотекар товариства **“Академічна громада”** створив картковий алфавітний каталог на весь фонд, щоправда, як вважали самі члени спілки, недосконалий¹¹⁰. У 1882 р. бібліотекар **“Академічного братства”** У. Березінський створив новий “книжковий каталог” у вигляді алфавітного переліку (списку) видань з фонду бібліотеки, алфавітизація у ньому здійснювалася за першою літерою назв видань. На створення списку було витрачено багато часу, і, як зазначив наступний бібліотекар Матвіїв, – лише той, “хто працював ким небудь около збору книжок – гідний сей труд оцінити”¹¹¹. Створення цього списку сприяло ефективному пошуку видань у фондах бібліотеки, які тривалий час зберігалися у підвальних приміщеннях. Згодом бібліотекар **“Академічного братства”** Матвіїв створив картковий алфавітний каталог. Після об’єднання фонду бібліотеки **“Академічного братства”** з книгозбірнею **“Етнографічного кружка”** він створив також картковий каталог на весь фонд. На кожен розділ фонд бібліотеки **“Академічної громади”** складалися окремі “книжкові” каталоги під назвою **“Каталог підручний на...”** У ДАЛО збереглися каталоги на розділи **“з літератури руської”** та **“історії і географії”**¹¹², оформлені у вигляді зошитів. З 1907 р. на фонд бібліотеки **“Академічної громади”** заведено новий каталог.

У товаристві **“Руська академічна поміч”** каталогом служила інвентарна книга, сформована у вигляді алфавітного записника, в якому на кожну букву відведено декілька сторінок¹¹³, а також картковий каталог, створений дещо пізніше¹¹⁴. У ДАЛО зберігся алфавітний каталог на фонд бібліотеки товариства **“Медична громада”**¹¹⁵. Крім того, складалися списки нових надходжень до фондів цієї бібліотеки¹¹⁶. Поряд з тим у бібліотеці існував **“підручний каталог”**¹¹⁷, який містив відомості про довідковий фонд бібліотеки.

¹⁰⁹ Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО), ф. 293, оп. 1, спр. 3, арк. 1–5; спр. 38. – 5 арк.

¹¹⁰ Каталог літератури бібліотеки студентського товариств **“Дружній лихвар”** // Там само. – Ф. 297, оп. 1, од. зб. 2, арк. 1–20.

¹¹¹ Там само. – Арк. 21.

¹¹² Там само. – Ф. 296, оп. 1, спр. 37. – 48 арк.

¹¹³ Алфавітна інвентарна книга товариства [Руська академічна поміч] // Там само. – Ф. 280, оп. 1, спр. 18. – 16 арк.

¹¹⁴ Бібліографічні картки бібліотеки товариства [Руська академічна поміч] // Там само. – Спр. 17. – 99 арк.

¹¹⁵ Каталог літератури бібліотеки товариства [Медична громада] // Там само. – Ф. 299, оп. 1, спр. 5. – 33 арк.

¹¹⁶ Список придбаної для бібліотеки товариства [Медична громада] літератури за 1925 р. // Там само. – Спр. 29. – 10 арк.

¹¹⁷ Каталог підручний і спис бібліотечного інвентаря [товариства Медична громада] // Там само. – Спр. 13. – 53 арк.

Цікавим був підхід до опрацювання фондів у педагогічних бібліотеках. Окрім створення карткових каталогів, ці бібліотеки намагалися зробити доступнішою інформацію про свої фонди, готуючи й публікуючи каталоги. Бібліотека **Польського шкільного музею** мала систему каталогів: систематичний та предметний. **Львівське відділення Польського товариства народної школи** підготувало і 1912 р. видало друкований алфавітний каталог фонду цієї бібліотеки¹¹⁸.

Державна педагогічна бібліотека належним чином відображала фонди у довідковому апараті на них, поряд з цим укладала книжкові каталоги. У ЛННБ України ім. В. Стефаніка збереглася лише перша частина цього видання – “*Katalog alfabetyczny Państwowej biblioteki pedagogicznej we Lwowie (od N 1 do 6300 włącznie. Cześć 1)*”¹¹⁹. Книгозбірні філій цього товариства надсилали до Центральної бібліотеки списки нових надходжень видань до їх фондів. Було сформовано також каталог наукових праць і статей вчителів середніх шкіл, які зберігалися в Центральній бібліотеці¹²⁰.

Всі книги Центральної педагогічної бібліотеки при товаристві “**Взаїмна поміч українського учительства**” були заінвентаризовані і відображені в алфавітному каталозі¹²¹. У 1927 р. каталог бібліотеки опублікували на сторінках часопису “Учительське слово”¹²². У 1934 р. здійснили переінвентаризацію фондів книгозбірні і внесли необхідні відмітки до каталогу.

Про опрацювання фондів інших бібліотек та створення на них каталогів збереглися надзвичайно скупи відомості. Так, у бібліотеці **архіву** нові надходження заносилися до “Щоденника надбань”. На підставі цих записів складалися описи видань на картках для каталогів бібліотеки. На фонд “**Академічної читальні**” створювався алфавітний каталог. Бібліотека **Вищої торгівельної школи** мала книжковий та картковий алфавітні каталоги. Бібліотека **Промислового музею** складала картковий предметний каталог. Бібліотека **єврейської громади** формувала алфавітний каталог назв документів на їдиш та алфавітний каталог документів іншими мовами, картки у якому розташовувалися за прізвищами авторів.

Таким чином, фонди наукових бібліотек Львова означеного історичного періоду опрацьовувалися по мірі можливостей. Опрацювання фондів бібліотек не було систематичним, поступальним і повним через відсутність необхідного фінансування та достатнього кадрового забезпечення. Багатьом бібліотекам з різних причин доводилося відновлювати свої каталоги або здійснювати опрацювання фондів повторно. Більшості бібліотек для успішного виконання покладених на них завдань вдалося здійснити повне опрацювання накопичених наукових фондів з використанням засад бібліотекознавства.

Разом із тим, у наукових бібліотеках Львова спостерігалось використання довільних технологій при опрацюванні та каталогізації фондів: деякі бібліотекарі здійснювали опрацювання фондів на власний розсуд, а наступники на цій посаді розпо-

¹¹⁸ *Katalog publicznej biblioteki lwowskiego związku okręgowego towarzystwa szkoły ludowej.* – Lwów, 1912. – 365 s.

¹¹⁹ *Katalog alfabetyczny Państwowej biblioteki pedagogicznej we Lwowie.* – Lwów: Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych, 1933.

¹²⁰ Каталог наукових праць і статей вчителів середніх шкіл, які зберігалися в Центральній державній педагогічній бібліотеці м. Львова // ЦДІАЛ України, ф. 179, оп. 5, спр. 304, арк. 1–54.

¹²¹ Наші досягнення в світлі фактів і цифр (Програмова стаття перед Загальним Збором 2.VII.1928) // *Учительське слово.* – 1928. – Ч. 7–8. – С. 5.

¹²² Каталог Центральної Педагогічної Бібліотеки при Товаристві В[заїмна] п[оміч] у[країнського] у[чительства] // *Учительське слово.* – 1927. – Ч. 5. – С. 26–32.

чинали опрацювання фондів з початку і за власною методикою. Такі тенденції найхарактерніші для книгозбірень студентських та фахових товариств.

Проте, більшість книгозбірень розробляло спеціальні інструктивно-методичні матеріали, які регламентували ефективне опрацювання фондів та створення на них довідкового апарату, що містив алфавітні та систематичні каталоги, або ж використовували досвід американських чи німецьких бібліотечних фахівців. Зокрема, власні методики опрацювання фондів, розроблені фаховими бібліотекарями, використовувалися у бібліотеках НТШ, Народного дому, Львівського університету, Національного закладу Оссолінських, студентських товариств.

Деякі бібліотеки організували на свої фонди каталоги як галузеві, так і на окремі види документів – рукописи, картографічні видання та колекційні зібрання, іменні бібліотеки.

Різноманітною була форма каталогів. У маленьких бібліотеках каталоги оформлялися у формі зошитів, в яких на кожну букву відводилося по декілька сторінок. Довідковий апарат на фонди великих наукових книгозбірень складався із інвентарного, алфавітного, систематичного карткових каталогів та вирізнявся високою бібліографічною культурою. Бібліотеки Львівського університету, товариства “Взаїмна поміч українського вчителства” та Державна педагогічна знайшли фінансову можливість опублікувати каталоги на свої фонди.

Додаток.

Статистичні відомості
про роботу бібліотеки НТШ¹²³
у 1906–1908 рр.

Рік	Вписано до каталогу	Придбано нових книг на суму (корон)	Подаровано	Передано до оправи	Обслуговування	
					Реверсів	Книговидача
1906	6280	1296,40	1477	285	2608	3238
1907	5210	724,8	777	393	1106	1272
1908	6685	2164,9	2376	2255	1563	3909

¹²³ Стан бібліотеки // *Хроніка НТШ*. – Вип. 1. – 1908. – Ч. 37. – С. 50.

**PROCEEDING OF LVIV SCIENTIFIC LIBRARIES' DEPOSITARIES
(THE END OF THE 19th CENTURY – 30-s OF THE 20th CENTURY)
AND CREATION OF REFERENCES FOR THEM: PECULIARITIES
OF METHODOLOGY AND METHODS**

Nataliya KUNANETS'

*The Scientific Technical Library of National University Lviv Politechnic,
STL, 1, Profesors'ka Str., Lviv, 79000, Ukraine, tel. (032) 258-21-28,
e-mail: n_kunan@yahoo.com*

The article considers various methods of processing the depositaries of Lviv scientific libraries in the beginning of the 19th century – 30-s of the 20th century. The references for most of them consisted mainly of inventory, alphabetic and sometimes classed catalogues. Depending on funds availability, the libraries published the depositary catalogues. In order to unify the procedure of processing the depositaries, there were methodological recommendations and rules worked out for almost every subtype of the scientific libraries. In the recommendations the value of the funds was considered and the priorities for their evaluation were established. The preference was given to books and those editions received through buying.

Key words: scientific library, processing of funds, catalogue, Lviv.

**ОБРАБОТКА ФОНДОВ НАУЧНЫХ БИБЛИОТЕК ЛЬВОВА
(КОНЕЦ XIX–30-ые ГОДЫ XX вв.)
И СОЗДАНИЕ СПРАВОЧНОГО АППАРАТА ДЛЯ НИХ:
ОСОБЕННОСТИ МЕТОДОЛОГИИ И МЕТОДИКИ**

Наталья КУНАНЕЦ

*Научно-техническая библиотека Национального университета “Львовская политехника”,
ул. Профессорская, 1, г. Львов, МСП, 79000, Украина, тел. (032) 258-21-28,
эл. почта: n_kunan@yahoo.com*

Рассмотрены различные методики обработки фондов научных библиотек Львова конца XIX – 30-х годов XX вв. Справочный аппарат большинства из них в основном состоял из инвентарного, алфавитного, а иногда и систематического каталогов. При наличии финансовой возможности библиотеки публиковали каталоги своих фондов. Для унификации процесса обработки фондов почти для каждого подвида научных библиотек разрабатывались методические рекомендации и правила. В рекомендациях учитывалась ценность фондов и устанавливалась приоритетность при их обработке, преимущество давали книжным изданиям, а также полученным путём приобретения.

Ключевые слова: научная библиотека, обработка фондов, каталог, Львов.

Стаття надійшла до редколегії 18.03.2008

Прийнята до друку 23.04.2009